

MARKTDAG TE BRUGGE.

Op een Woensdagmorgen volgden we den raad, ons door een Bruggeling gegeven, en bezochten we de Memlinc-plaats. Daar werd markt gehouden: de kleine of Woensdagmarkt.

Het plein stond vol kramen en stalletjes en tot op den voet van Memlincs monument lagen ellegoederen. De koopman had er den slag van zijne waren aan te prijzen. Hij stond de afbiedsters te woord met een vloed van kwinkslagen, welke echter door de Brugsche vrouwtjes even vlot beantwoord werden.

— Peis-je misschien da 'k het gestolen hén? vroeg de kramer aan eene burgeres, die maar de helft wilde betalen van hetgeen de eerste eischte.

— Je weet gij dat betere of ekik, snauwde de vrouw, 't stukje lijnwaad, dat haar scheen te bekoren, nog eens opnemend.

— Laat het maar liggen, kind, 't is toch te diere.

— Allez, ga je 't laten... 't is algelijk maar bucht!

— Ehwel, als 't bucht is, smijt het dan neere, ge kunt er toen niets mee doen, hernam de koopman nog altijd even kalm en vroolijk.

Hij richtte zich alweer tot eene nieuwe klant.

— Ga je 't laten voor mijn geld? vroeg de eerste vrouw weer.

— Zaag niet, 'k en heb geen tijd, leg het neere en laat me gerust, antwoordde de eigenaar van het lijnwaad achteloos.

— 'k Gaan er ietwat bij doen.

— Hoevele?

— Een kluite.

— Ga zeere naar huis, weer je. Je kunt niet op de markt koopen. Een kluite bijdoen?... 'k geve het liever voor nieten weg.

— Je vindt gij liever entwat dan weggeven. Allez, is 't wel, een kluite meer? drong 't vrouwtje weer aan.

— Allez, jaa 't, omdat het gij zijt. Ge zoudt mijn hoofd breken, pak het mée en ga zeere voort.

De koop was gesloten.

Aan de andere zijde van het standbeeld zagen wij twee Engelsche dames. Deze spraken druk over 't een of ander onderwerp, hoogstwaarschijnlijk echter geen toeristenpunt. Toch zei de eene, die in Brugge scheen thuis te behooren:

— That is Memlinc.

— Is that so? vroeg de tweede, even op Pickery's gewrocht een oogslag werpende... maar om onmiddellijk 't praatje voort te zetten.

En Memlinc zag glimlachend op die „ladies” neer, als spotte hij met die manie, hem te komen bezoeken, alleen om te kunnen zeggen: „Ik heb dat gezien... oh! lovely... very nice”.¹⁾

Wat verder verkocht men koperen ketels, kandelaars en potten, welke artikelen vooral door de Britten gezocht worden.

We zagen menig Engelschman heen gaan, zwaar beladen met dat zoogenaamd Brugsch koperwerk.

We draaiden om een hoek en kwamen in eene nauwe straat. Daar werd waarachtig ook al markt gehouden.

Hier varieerden de prijzen van „twee cens tot een kluite”,²⁾ naar 't ons toescheen. De koopsters waren eenvoudige vrouwtjes, gehuld in een verkleurden kapmantel.

En wat er aangeboden werd?

Ja, tracht dat eens op te noemen! Boeken, maar meer nog boekjes, klam, vochtig, muf ruikend, zonder of met beschadigden omslag; kaders, printen met koddige figuren, een heiligenbeeld, eene gescheurde franje, een geblutste ketel, gebarsten kommen, een gedeukten koffiepote, een paar bretels, enkele versleten mutsjes, jassen zonder knoppen, broeken met gaten, geplekte bloezen, gerafelde rokken, rosse schoenen, niet altijd paarsgewijze gerangschikt, gebroken regenschermen, oude kachels, wormstekige meubelen, .. en nog meer!

Nimmer bezochten we zulk afwisselend marktplein, waar de koers zoo laag stond. Onze grootste bazars zijn er nog benullige dorpswinkeltjes bij.

De klanten bekeken zeer aandachtig die aanlokkelijke voorwerpen, nauwkeurig een barst of een scheur betastende of door trekken en wrijven de deugdelijkheid van een afgedragen kleedingstuk beoordeelende.

De kooplui hadden het niet druk. Een hunner kon zelfs tusschen de bedrijven door een kwartiertje ruzie maken met zijne wederhelft.

¹⁾ oh lief... zeer schoon. ²⁾ tien centiemen.

t Ging over een huissleutel. Manlief wilde, naar 't scheen, wat gaan rusten, hoewel de zon nog klimmende was... en de practische vrouw oordeelde, dat er over dag gewerkt moest worden. Met andere woorden, de man was een luiaard en zijne gade poogde hem die ondeugd af te leeren.

— Geef den sleutel, zei de man.

— 'k En doe! Waarvoren moet je gie den sleutel hèn?

— 'k Moete in huis zijn.

— Waarvoren?

— 't Zijn je zaken niet.

— Om in jen bedde te kruipen, hé leegaard? 't Is schandollig. 's Nuchtends ten tien in jen bedde! Ik zegge, dat „'t schandollig is.” 'Nen treffelijken „vint” gaat werken. Dat 't pinten drinken ware, hé? Dan zijt ge er bij!”

— En gij snuiven. Geef den sleutel!

— 'k En doe.

— Je ziet weeral viesgezind van dage.

— Geef den sleutel.

— 'k En doe. Ga werken!

— Geef den sleutel.

— 'k En doe. 't En is nu geen tijd om te slapen!

— We gaan 't zien wie dat er baas is. 'k En heb geen patientie meer. En als je nu niet rap geeft wa 'k vrage, 'k gaan 't pakken.

— Ge zijt 'nen „beschduvele”, weet je 't nu? 'Nen leegaard, 'nen pintedrinker. 't Is ekik die moete werken.

— Geef den sleutel.

— Allez hier, kruip in jen bedde en slaap, leegaard!”

En kwaad wierp de vrouw haar man den sleutel voor de voeten. Eenige nieuwsgierigen hadden kalm het tooneel gade geslagen.

— Zwijgt van die mans! riep een oud besje. 't Is 't verdriet van de wereld. 'k Beklaag je in den grond van men herte, zei ze tot de vrouw. Maar deze scheen haar wrok reeds verloren te hebben, want ruw kreesch ze tot de medelijdende ziel:

— Je moet gij me niet beklagen! 't Is zekere omdat je gij geen man hebt, dat je zoo spreekt. Ieder zen affaires!

— 't Is al nietdeugd te gare, mompelde 't besje, haar weg vervolgende.

* * *

Brugge's groote marktdag is echter den Zaterdag. Dan komen ook

kramers uit de omliggende steden; vooral de Thorhoutsche schoenverkoopers zijn er talrijk. 's Morgens kan men zich eenigszins voorstellen in 't vroegere Brugge te verkeeren... eenigszins zeggen wij, want 't is wel „klein handel”, welke de bezoekers naar de hoofdstad voert.

Alles gaat er kalmpjes toe... hier onderhandelt men over den prijs van een paar schoenen... daar tracht men 't eens te worden over de waarde van een keukenartikel... weer elders wordt er geboden naar

Liedjeszanger.

een kledingstuk. Boeren zoeken op hun gemak het hun ontbrekende landbouwgerief uit... eene moeder past haar zoontje eene muts met oorlappen of een bolhoedje voor 's zondags... Aan den noordkant der

markt, bij de Vlamingstraat, daar langs en in de herbergen met hun vriendelijke trapgevels, wordt beurs gehouden. Neen, Brugge, dat er in de middeleeuwen fier op was, de eerste soortgelijke handelsinrichting te bezitten, ¹⁾ kan thans aan de talrijke kooplieden van West- en Zeeuwsch Vlaanderen en de weinige uit Antwerpen geen beursgebouw meer aanbieden.

Veel volk schaart zich rond den liedjeszanger, die zijne kleurenrijke schilderij ontplooid heeft en den laatsten moord vertelt en bezingt, in deze kunst geholpen door zijne wederhelft... en zijn „accordeon” of trekorgeltje. In roerende termen verhaalt hij de misdaad van den een of anderen bandiet, en als hij spreekt van „’t doorbrave slachtoffer, dat op wraakroepende wijze om ’t leven is gebracht,” van „de arme bloedjes van kindertjes, die als weezekes achterblijven”, dan perst de redenaar menige blozende boerin en medelijdend volkswrouwtje een traan uit ’t oog... En de schare trilt daarna van verontwaardiging, wanneer de spreker de moordenaars, „die Godvergeten schelmen... die hellewichten”, hekelt en bij ’t voorspellen der „schrikkelijkste straffen” gaan vele hoofden goedkeurend op en neer.

Aller oogen richten zich van tijd tot tijd naar het doek, waar men ’t bloed bij beken ziet stroomen, nog eer de bandiet met zijn vreeselijk langen dolk een steek heeft toegebracht. De gendarmen met de haren mutsen, de drollige rechters achter hun hooge banken, de sombere gevangenis, waar men den moordenaar reeds zwaar geboeid aanschouwt... en eindelijk de traditioneele „guillotien” maken een diepen indruk op de toeschouwers.

Na het „drama” volgen eenige blijspelen, bijv. onder den titel van „Soldatenleven is Plezant.

’k Ben soldaat, en piot nu bij het eerste
Te Gent, ben ik in regiment
De sergeant is toch waarlijk ook geen beestje;
Maar ik doe hem dikwijls een present.

Dan verkeert de droefheid der nieuwsgierigen in vroolijkheid... de traan van daar straks is vergeten... de lach monkelt op ieders ge-laat... En de man bij ’t doek zingt nog geestdriftiger, nu hij merkt, dat hij bijval vindt... Zijn accordeon begeleidt het „voizeke” en

¹⁾ De eerste beurs werd te Brugge gehouden.

intusschen verkoopt zijne gezellin „briefkes” waarop de roerende en geestige liedekes gedrukt staan.

Ons volk zingt gaarne. „Een liedjeszanger is en blijft een machtig mensch,” zegt de E. H. V. Huys in zijn zoet West-Vlaamsch. „Gelijk men het gezang gebruikt om al de feesten op de wereld te verluisteren en te vieren, zoo ook gebruikt men den zang, om al te beschrijven, te leeren en in 't geheugen te prenten, dat men wilt. Tegenwoordig en is er niets waarachter dat de menschen zotter zijn; is er ievers een gezelschap in eene herberge, het spel uit, men geeft een deuntje; komt er eene bende langs de straten, 's avonds bijzonderlijk als ze noch gezien, noch gekend en zijn, 't is wederom al zingende; op het werk, aan 't getouwe in de fabrieken, op het land, aan 't spellewerk-kussen, ja, en aan den zwingelvoet, gezang van 's nuchtens tot 's avonds; de kleinste kinders zelve loopen al langs de strate zingende en huppelende, en degene die nog de woorden noch uitspreken en verstaan en kunnen, schreeuwen het voizeken dat zij meest hooren, en zij en vergeten het nooit meer.”

Ja, ons volk zingt gaarne. Maar, helaas, 't zingt te veel zoutelooze liedekes, als 't nog niet erger is. De zang, de straat- de herbergzang-vooral, moet veredeld worden. Gelukkig de Vlaamsche Beweging omvat ook dien tak.

Bezitten we ook niet een Benoit, een Blockx die zooveel deden of doen tot herleving der muziekkunst?

In tal van steden bestaan reeds: „Liederavonden voor het Volk” en deze worden goed bezocht. Moge dit nuttig werk zich snel uitbreiden!

Neen we zouden den „liedjeszanger” niet gaarne op onze markten missen! Laat hem maar komen en de menschen lokken! Doch hij zinge onze schoone versjes, onze pereltjes, die al meer en meer uit den vergeethoek te voorschijn gehaald worden. En als diezelfde voorzeker van onze beiaarden, op onze feesten, aan den huiselijken haard, op den vlasakker, bij de slijting, over 't spellewerk-kussen... ja overal weerklinken, dan kunnen wij met recht zeggen: Vlaanderen zingt weer!

Jan Blockx.

Maar, lezer, we zijn nog op de markt te Brugge.

Wie niet minder de aandacht trok — wij spreken van een morgen, toen wij de markt bezochten — was een rattendooder, die gansch West-Vlaanderen door vermaard scheen. De man joeg ons eene huivering over 't lijf. Hij verkocht rattenkruid, een onfeilbaar vergift voor die hinderlijke beestjes, welke reeds zoo menige huisvrouw, alleen door hunne verschijning, op de vlucht joegen,

Maar hij had ook enkele diertjes meegebracht. Eene rat zat op zijn schouder, eene andere kroop door zijne jasmouw over zijn rug, en wie weet welken weg ze gevolgd had, toen ze boven 't ondervest haar spitsig snuitje weer vertoonde. Maar dat spel was nog niet schoon genoeg... de rattendooder greep het beestje vast, sprak het toe in weinig fraaie bewoordingen... zoo iets van deugniet, kapoen, rakker, enz... en vertelde 't eindelijk, dat zijn laatste uurtje geslagen was. En eensklaps stopte hij de rat in een handdoek... en beet haar levenden kop af....

De meeste toeschouwers lachten, anderen riepen: bah en foei... maar velen ook, waaronder wij, gingen geërgerd en verontwaardigd heen. Ja, lezer, dat gebeurde in ons Vlaanderen... en wie er niet het minst genoten van het weerzinwekkend schouwspel, dat waren de kinderen!

Rond den middag dommelt Brugge weer in. De buurtreinen zitten opgepropt. We hebben op zoo'n Zaterdagmorgen eens een reisje meegemaakt van Brugge naar West-kapelle. We stapten een der laatsten in den tramwagen en zagen ons verplicht te „turnen” over botermanden en eierenkorven, over kannen, ketels en emmers, om een bankje te bereiken, dat we nog met twee welgedane landbouwers moesten deelen. Weldra konden we de medereizigers maar moeilijk meer onderscheiden, want onze polderboeren missen niet gaarne hun „puupe toebak”. En toen we eindelijk ter bestemmingsplaats aankwamen

tuitten onze ooren nog van 't gekakel over „beutere en patatten en vlas en graan,” over „kalvers en jaarlingen en renders en zwiens.”

Doch tal van landbouwers blijven nog een poosje te Brugge om „aan tafel te gaan.” Het Zaterdagisch „dineetje” is voor velen eene wekelijksche uitspanning in 't eentonig leven op 't afgelegen dorp. En zij, die niet op een „kluute” behoeven te zien, besproeien hun middagmaal met een half fleschje wijn, dat immers nog zachter door 't keelgat vloeit dan 't alledaagsche bier. En natuurlijk, enkele markt-gangers keeren wat aangeschoten naar hun hoeve terug in 't aanmoedigend vooruitzicht, „den naasten Zaterdag” weer „affaire” te gaan doen op de Brugsche markt.

De kramen vóór de Halle worden afgebroken en weggevoerd, vrachtrijders laden hunne kisten, balen en pakken... en rond vier ure herinnert alleen nog het wat slordig uitzicht van 't plein, door de achtergebleven papieren, dat het heden marktdag geweest is...

Brugge sluimert weer in voor een week.

A. HANS.

KERLINGALAND.

(GESCHIEDENIS, LEGENDEN, ZEDEN
EN GEWOONTEN DER KUSTBEWONERS).

Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal, en zijn roem.

(Hendrik Conscience.)

LODEWIJK OPDEBEEK.
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
ANTWERPEN.

1912.

KERLINGALAND

A. HANS
KERLINGALAND

LODEWIJK
OPDEBEEK
ANTWERPEN
1912.

UITGAVE - LODEWIJK - OPDEBEEK